

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2022. május 5. *

„Fellebbezés – Közzolgálat – Az Európai Unió azon alapuló, szerződésen kívüli felelőssége, hogy egy intézmény megszegte a tisztviselői védelmének biztosítására irányuló kötelezettségét – Az Európai Bizottság marokkói küldöttsége – Megölt tisztviselő – A tisztviselő testvérei által elszenvedett nem vagyoni kár – Jogorvoslat – EUMSZ 270., EUMSZ 268. és EUMSZ 340. cikk – Az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata – A 40., 42b., 55a., 73., 90. és 91. cikk – A »személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó [...] személy« fogalma – Indokolás”

A C-54/20. P. sz. ügyben,

az **Európai Bizottság** (képviselik: B. Schima, T. S. Bohr és G. Gattinara, meghatalmazotti minőségben)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2020. január 30-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

Stefano Missir Mamachi di Lusignano (lakóhelye: Sanghaj [Kína]),

Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano (lakóhelye: Brüsszel [Belgium])

(képviselik őket: F. Di Gianni, G. Coppo és A. Scalini avvocati),

Anne Jeanne Cécile Magdalena Maria Sintobin,

Carlo Amadeo Missir Mamachi di Lusignano,

Giustina Missir Mamachi di Lusignano,

Tommaso Missir Mamachi di Lusignano,

Filiberto Missir Mamachi di Lusignano,

felperesek az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

* Az eljárás nyelve: olasz.

tagjai: A. Prechal tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírójaként eljárva, F. Biltgen, N. Wahl és M. L. Arastey Sahún bírák,

főtanácsnok: T. Čapeta,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2021. december 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével az Európai Bizottság először is az Európai Unió Törvényszéke 2019. november 20-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletének (T-502/16, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2019:795) megsemmisítését kéri, amelyben a Törvényszék kötelezte a Bizottságot, hogy az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano halála miatt ért nem vagyoni kárukra tekintettel egyetemlegesen fizessen 10 000 euró összegű kártérítést Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano, továbbá 10 000 euró összegű kártérítést Stefano Missir Mamachi di Lusignano részére, másrészt érdemben bírálja el az ügyet az elsőfokú kereset elfogadhatatlanság miatt történő elutasítása szempontjából.

Jogi háttér

- 2 Az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának a jogvita idején hatályos változatának (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) 40. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tisztviselő számára, kivételes esetben és saját kérésére, személyes okokkal indokolt fizetés nélküli szabadság engedélyezhető.

[...]

(2) A 15. cikk rendelkezéseinek sérelme nélkül, az ilyen szabadság időtartama nem haladhatja meg az egy évet. A szabadság további időszakokkal meghosszabbítható.

Hosszabbítás egy évet nem meghaladó időszakra adható. A személyes okokkal indokolt szabadság teljes időtartama a tisztviselő teljes pályafutása során nem haladhatja meg a 12 évet.

Amennyiben azonban a tisztviselő ahhoz igényli e szabadságot, hogy:

[...]

- iii. orvosilag igazolt súlyos betegség vagy fogyatékoság esetén gondoskodik házastársáról, lemenő vagy felmenő ági rokonáról, illetve testvéréről,

a szabadság korlátozások nélkül meghosszabbítható, feltéve, hogy a szabadság engedélyezésének feltételei minden hosszabbítás alkalmával fennállnak.

[...]

- 3 A személyzeti szabályzat 42b. cikkének első bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A tisztviselő házastársának, lemenő vagy felmenő ági rokonának, illetve testvérének orvosilag igazolt súlyos betegsége vagy fogyatékossága esetén a tisztviselő alapilletmény nélküli családi okokkal indokolt szabadságra jogosult. Az ilyen szabadság teljes időtartama a tisztviselő teljes pályafutása során nem haladhatja meg a kilenc hónapot.”

- 4 A személyzeti szabályzat 55a. cikke értelmében:

„(1) A tisztviselő engedélyt kérhet arra, hogy részmunkaidőben dolgozzon.

A kinevezésre jogosult hatóság engedélyezheti a részmunkaidős munkavégzést, amennyiben úgy véli, hogy az összeegyeztethető az intézmény érdekeivel.

(2) A tisztviselő a következő esetekben jogosult az ilyen engedélyre:

[...]

e) súlyosan beteg vagy fogyatékos házastársának, lemenő vagy felmenő ági rokonának vagy testvérének gondozása érdekében;

[...]

- 5 A személyzeti szabályzat 73. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tisztviselő az [Európai] Unió intézményeinek kinevezésre jogosult hatóságai által a személyzeti szabályzati bizottsággal folytatott konzultációt követően közös megegyezéssel meghatározott szabályok alapján, szolgálatba lépésének napjától kezdődően foglalkozási megbetegedés és baleset elleni biztosításban részesül. A tisztviselő a nem foglalkozási kockázatok elleni biztosítás költségéhez alapilletményének 0,1%-áig járul hozzá.

Az említett szabályokban meg kell határozni, hogy a biztosítás mely kockázatokra nem terjed ki.

(2) A fizetendő ellátások a következők:

a) Elhalálozás esetén:

Az elhalálozott személy balesetet megelőző 12 hónap alatti illetményének havi összegei alapján kiszámított éves alapilletmény ötszörösével egyenlő átalányösszeg kifizetése az alább felsorolt személyek részére:

- a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerint az elhunyt tisztviselő házastársa és gyermekei; a házastársat megillető összeg azonban az átalányösszeg 25%-ánál nem lehet kevesebb,
- ha a fenti kategóriába egyetlen személy sem tartozik, a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerinti egyéb leszármazottak,

- ha a fenti két kategóriába egyetlen személy sem tartozik, a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerinti felmenő ági rokonok,
- ha a fenti kategóriákba egyetlen személy sem tartozik, az intézmény.

[...]

- 6 A személyzeti szabályzat 90. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy kérelmezheti, hogy a kinevezésre jogosult hatóság határozatot hozzon személyével kapcsolatban. A kinevezésre jogosult hatóság a kérelem benyújtásának időpontjától számított négy hónapon belül közli az érintett személlyel indokolással ellátott határozatát. Amennyiben ezen időszak végén a kérelemre nem érkezik válasz, ezt úgy kell tekinteni, mint a kérelemre adott visszautasító választ, amely ellen a következő bekezdésnek megfelelően panasszal lehet élni.

(2) Az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy panaszt nyújthat be a kinevezésre jogosult hatósághoz az őt hátrányosan érintő intézkedés ellen; ez arra az esetre is vonatkozik, amikor az említett hatóság határozatot hozott, és arra az esetre is, amikor az elmulasztotta a személyzeti szabályzatban előírt intézkedés elfogadását. A panaszt három hónapon belül kell benyújtani. [...]

[...]

[...] Amennyiben ezen időszak végéig a panaszra nem érkezik válasz, ezt úgy kell tekinteni, mint egy vélelmezett visszautasító határozatot, amely ellen a 91. cikknek megfelelően fellebbezni lehet.”

- 7 A személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel az Unió és az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy között keletkező minden olyan jogvita tekintetében, amely az adott személyt a 90. cikk (2) bekezdésének értelmében hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozik. [...]”

A jogvita előzményei

- 8 A jogvitának a megtámadott ítélet 1–9. pontjában szereplő előzményei a következőképpen foglalhatók össze.
- 9 Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót, aki a Bizottság marokkói küldöttségének politikai és diplomáciai tanácsadói posztját töltötte volna be, 2006. szeptember 18-án feleségével együtt Rabatban (Marokkó) meggyilkolták. A gyilkosságokat az említett küldöttség által Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (a továbbiakban: elhunyt tisztviselő), felesége és négy gyermekük számára bérelt házban követték el.
- 10 2009. május 12-én Livio Missir Mamachi di Lusignano, az elhunyt tisztviselő édesapja keresetet nyújtott be az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékéhez, amelyben kérte a Bizottság kötelezését az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért vagyoni és nem vagyoni kár, az őt magát mint az elhunyt tisztviselő apját, valamint – a jogutódként az elhunyt tisztviselő helyébe lépő gyermekei nevében – az elhunyt tisztviselőt ért nem vagyoni kár megtérítésére.

- 11 A 2011. május 12-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletével (F-50/09, EU:F:2011:55) a Közzolgálati Törvényszék e keresetet elutasította mint elfogadhatatlant annyiban, amennyiben az nem vagyoni kár megtérítésére irányult, és mint megalapozatlant annyiban, amennyiben az vagyoni kár megtérítésére irányult.
- 12 Az elhunyt tisztviselő apja és gyermekei a Törvényszékhez fellebbeztek az ítélet hatályon kívül helyezése érdekében.
- 13 A Törvényszék a 2014. július 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletében (T-401/11 P, EU:T:2014:625) helyt adott e fellebbezésnek. Ezt az ítéletet a Bíróság felülvizsgálta, és 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletével (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) részben megsemmisítette. A felülvizsgálatot követő visszautalás alapján a Törvényszék a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletében (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) azon jogalapokról határozott, amelyeket a 2014. július 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletben (T-401/11 P, EU:T:2014:625) nem vizsgált.
- 14 2011. szeptember 16-án az elhunyt tisztviselő édesapja és gyermekei, valamint a tisztviselő hozzájuk csatlakozó édesanyja, bátyja és nővére az EUMSZ 268. és EUMSZ 340. cikk alapján keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, amelyet a 2015. november 25-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság végzéssel (T-494/11, nem tették közzé, EU:T:2015:909) elutasítottak, miután a felperesek visszaléptek.
- 15 2011. szeptember 17-én az elhunyt tisztviselő édesapja, akinek helyébe halála után utódai léptek, valamint a tisztviselő gyermekei, akikhez édesanyja, bátyja és nővére is csatlakozott, a személyzeti szabályzat 90. cikkének (1) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően ismét kérelmet nyújtottak be az őket állítólagosan ért nem vagyoni kár megtérítése iránt.
- 16 A Bizottság 2012. január 17-i határozatával elutasította e kérelmeket. 2012. április 13-án az elhunyt tisztviselő édesapjának jogutódai, e tisztviselő gyermekei, édesanyja, bátyja és nővére a személyzeti szabályzat 90. cikkének (2) bekezdése alapján panaszt nyújtottak be a 2012. január 17-i határozat ellen. 2012. július 26-i határozatában a kinevezésre jogosult hatóság e panaszt elutasította.

A Közzolgálati Törvényszék és a Törvényszék előtti eljárás, valamint a megtámadott ítélet

- 17 2012. november 7-én az elhunyt tisztviselő apjának jogutódai, e tisztviselő gyermekei, anyja, bátyja és nővére az EUMSZ 270. cikk alapján keresetet nyújtott be a Közzolgálati Törvényszékhez a 2012. július 26-i határozat ellen. Ezt a keresetet az F-132/12. sz. alatt vették nyilvántartásba.
- 18 E keresettel azt kérték a Közzolgálati Törvényszéktől, hogy semmisítse meg ezt a határozatot, kötelezze a Bizottságot az őket és az elhunyt tisztviselőt állítólagosan ért nem vagyoni kár megtérítésére, valamint kötelezze ezen intézményt kártérítési és késedelmi kamatok megfizetésére. Az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére különösen azt kérte, hogy a Közzolgálati Törvényszék kötelezze a Bizottságot az őket állítólagosan ért nem vagyoni kár megtérítéseként 154 350 euró összeg megfizetésére.

- 19 A Közzolgálati Törvényszék előtti eljárást először a jelen ítélet 13. és 14. pontjában említett T-401/11. P. és T-494/11. sz. ügyekben hozott, az eljárást lezáró határozatok figyelembevétele érdekében, másodszor pedig az említett pontokban szereplő, a Bíróság által a C-417/14. RX-II. sz. ügyben végzett felülvizsgálat, valamint a T-401/11. P. RENV-RX. sz. ügyben a Közzolgálati Törvényszék elé történő visszautalás figyelembevétele érdekében függesztették fel.
- 20 2016. szeptember 2-án az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.) 3. cikke alapján az F-132/10. RENV-RX. sz. ügyet a Törvényszékhez tették át, és azt T-502/16. számon vették nyilvántartásba.
- 21 A Bizottság ezen érveknek mind az elfogadhatóságát, mind pedig a megalapozottságát vitatta.
- 22 Az elfogadhatóságot illetően a Bizottság úgy vélte, hogy az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére nem tekinthető a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személynek, így az EUMSZ 270. cikk által biztosított közzolgálati bírósági hatáskörben eljáró Törvényszéknek nem volt hatásköre, és a kereset elfogadhatatlan volt.
- 23 A Törvényszék a megtámadott ítélet 40–64. pontjában elutasította ezt az elfogadhatatlansági kifogást, mivel úgy vélte, hogy az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére jogosult az EUMSZ 270. cikk szerinti kereset benyújtására.
- 24 Ezen elutasítás alátámasztására a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 91. cikke alapján benyújtott kereset csak akkor fogadható el, ha az az Unió és a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személy közötti jogvitára vonatkozik. A Törvényszék úgy vélte, hogy ahhoz, hogy a felperes a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozónak minősüljön, nem akárhogyan, hanem olyan módon kell ilyennek minősülnie, amely vagy releváns kapcsolatot tükröz vagy közte és az általa megtámadott aktus között, vagy pedig közte, és azon tisztviselő között, akinek érdekeit a jogsértés állítólag konkrétan sérti. Márpedig a Törvényszék szerint ez a helyzet a tisztviselő bátyja és nővére esetében, mivel rájuk a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikke vonatkozik. A Törvényszék e tekintetben hangsúlyozta, hogy az uniós jogalkotó a személyzeti szabályzat konkrét rendelkezésein keresztül kívánta figyelembe venni a tisztviselőhöz fűződő szoros kapcsolatukat. A Törvényszék pontosította, hogy az, hogy az elhunyt tisztviselő meggyilkolásának időpontjában bátyja és nővére ténylegesen nem volt a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkében szereplő egyik helyzetben sem, egyáltalán nem zárja ki a testvéri kapcsolatoknak a személyzeti szabályzatban való elismerését. Így a megtámadott ítélet 54. pontja szerint a személyzeti szabályzat e rendelkezései nem azért relevánsak, mert a feleknek a tényállás megvalósulásakor fennálló konkrét helyzetének felelnek meg, hanem azért, mert a tisztviselők és testvéreik közötti családi kötelek személyzeti szabályzatban történő elismerését fejezik ki. A Törvényszék álláspontja szerint ezt az értékelést alátámasztják a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 41. és 42. pontjában foglalt értékelések.
- 25 A Törvényszék ez alapján a megtámadott ítélet 57. pontjában azt állapítja meg, hogy a testvéreket úgy kell tekinteni, mint akik „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartoznak” a testvérek által azon nem vagyoni kár megtérítésének kérelmezése céljából választandó jogi eljárás meghatározása szempontjából, amely a tisztviselő testvérük halála miatt érte őket, melyért szerintük az intézmény felelős. A Törvényszék lényegében azt is tisztázta továbbá, hogy az, hogy a tisztviselő testvérei nem találhatók a személyzeti szabályzat 73. cikkében foglalt felsorolásban, és így nem potenciális

kedvezményezettjei az e cikk által biztosított ellátásoknak, ám vonatkoznak rájuk a személyzeti szabályzat más rendelkezései, amelyek az elhunyt tisztviselővel való releváns kapcsolatot tükrözik, semmiképpen sem jelenti azt, hogy megfosztják őket attól az eljárési lehetőségtől, hogy az EUMSZ 270. cikk alapján saját káruk megtérítését igényeljék.

- 26 Ami az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére kártérítési igényeinek érdemi értékelését illeti, a Törvényszék többek között a megtámadott ítélet 134. és 135. pontjában elutasította a Bizottságnak a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 33. és 34. pontjára alapított kifogásait, mivel ezek a pontok a Törvényszék hatáskörére, és nem e kérelmek érdemére vonatkoztak.
- 27 Egyébiránt a megtámadott ítélet 155–172. pontjában a Törvényszék elutasította a Bizottság azon érvelését, hogy az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére nem bizonyította kellőképpen az elhunyt tisztviselő védelmére vonatkozó kötelezettség Bizottság által megsértése és az általuk elszenvedett kár közötti okozati összefüggés fennállását. E tekintetben a Közzolgálati Törvényszék, majd a Törvényszék a 2011. május 12-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletben (F-50/09, EU:F:2011:55) és a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletben (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874, 63. pont) az említett jogsértés és az elhunyt tisztviselő meggyilkolása közötti okozati összefüggés végleges elismeréséből indult ki, és megállapította, hogy az, hogy az említett tisztviselő testvére által elszenvedett nem vagyoni kár az utóbbi által elszenvedett kárhoz képest áttételes vagy közvetett nem vagyoni kárnak minősül, nem befolyásolja azt, hogy e nem vagyoni kárnak a tagállamok közös általános elvei szerint megtéríthetőnek kellett minősülnie.
- 28 Végül a Törvényszék a megtámadott ítéletben foglalt valamennyi indokolás alapján kötelezte a Bizottságot, hogy egyetemlegesen fizessen az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére részére az őket ért nem vagyoni kár címén 10–10 000 euró összeget, továbbá fizesse meg annak késedelmi kamatait.

A felek kérelmei

- 29 Fellebbezésében a Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítélet azon részét, amelyben a Törvényszék arra kötelezte, hogy térítse meg Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano részére a testvérük halála által okozott nem vagyoni kárt;
 - érdemben bírálja el az ügyet és az első fokon indított keresetet mint elfogadhatatlant utasítsa el;
 - Stefano Missir Mamachi di Lusignanót és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignanót kötelezze a fellebbezési eljárás és az elsőfokú eljárás költségeinek viselésére.
- 30 Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést, és
 - a Bizottságot kötelezze a másodfokú és az elsőfokú eljárás költségeinek viselésére.

A fellebbezésről

- 31 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a Bizottság két jogalapra hivatkozik. Az első jogalap keretében úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az elhunyt tisztviselő testvére jogosult volt az EUMSZ 270. cikk alapján keresetet indítani az e tisztviselő halálából eredő kár megtérítése iránt. A második, másodlagosan előterjesztett jogalapjával a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét.

Az első jogalapról

- 32 Az első jogalap két részre oszlik.

Az első jogalap első részéről

– A felek érvei

- 33 A Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére – tekintve, hogy ők mindketten a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek – keresetet nyújthat be az EUMSZ 270. cikk alapján.
- 34 Először is a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 48–64. pontjában tévesen állapította meg és alkalmazta azt az elvet, hogy egy tisztviselő családtagja a tisztviselővel fennálló családi kapcsolata alapján a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személynek minősül. A személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése nem arra a kapcsolatra utal, amely alapján egy személyt a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozónak kell tekinteni, hanem a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személy azon jogára, hogy megtámadjon egy őt hátrányosan érintő intézkedést. A Bizottság szerint a Törvényszék a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkéből nem következtethetett arra, hogy a tisztviselő valamely testvére a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében e szabályzat hatálya alá tartozik, mivel az e cikkeken előírt kötelezettségek csak a tisztviselővel szemben állnak fenn, családtagjaikat illetően nem. Ez utóbbiakat az uniós jogalkotó nem jelölte meg mint a személyzeti szabályzat alapján valamely ellátásra jogosultakat. Következésképpen a Bizottság szerint csak a tisztviselőnek van joguk arra, hogy az említett cikkeken alapján keresetet nyújtsanak be.
- 35 Másodszor, a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 51–62. pontjában meghatározott és alkalmazott azon szempont, miszerint valamely személy olyan jogcímen érintett, amely tükrözi a közte, és azon tisztviselő között fennálló kapcsolatot, akinek az érdekei sérülnek, és ez állítólag kárt okoz neki, ellentétes a személyzeti szabályzat 91. cikke (1) bekezdésének szövegével, amely a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó olyan személyre vonatkozik, aki megtámad egy őt hátrányosan érintő intézkedést. A Törvényszék számára a döntő szempont a Bizottság szerint a tisztviselő, és nem a bírósághoz való jogát gyakorló személy érdekeinek sérelme. A Törvényszék által elfogadott szempont tehát a felperes és az általa megtámadott aktus közötti kapcsolat relevanciájának diszkrecionális mérlegelését eredményezné, és ezáltal általánosítaná a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdésében említett bírósághoz fordulás lehetőségét. E szempont tárgytalanná tenné a kérelmezőt hátrányosan érintő aktus fennállására vonatkozó elfogadhatósági követelményt, mivel ha a személyzeti szabályzat tartalmaz rendelkezést, még ha az nem is alkalmazandó egy konkrét személyre, ez a személy a személyzeti

szabályzat hatálya alá tartozó személynek tekinthető, függetlenül attól, hogy az általa megtámadott aktus és a személyzeti szabályzatban meghatározott kötelezettségek között milyen kapcsolat áll fenn.

- 36 Harmadszor, ellentétben azzal, ami a megtámadott ítéletből kitűnik, a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 30–35. pontja nem támasztja alá a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése szerinti „e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” fogalmának a Törvényszék általi értelmezését. Így ezen ítélet 34. pontjában a Bíróság megállapította, hogy egy személyre akkor alkalmazandó a személyzeti szabályzat, ha annak hatálya alá tartozik, amelyet a személyzeti szabályzat azon különös rendelkezései határoznak meg, amelyek a tisztviselőkön kívüli személyekre mint egy adott ellátás lehetséges kedvezményezettjeire utalnak, mint például a személyzeti szabályzat 73. cikke, amely előírja, hogy a tisztviselő családtagjai a tisztviselő halála esetén bizonyos ellátásban részesülhetnek. A Bíróság tehát a Bizottság szerint azt állapította meg, hogy a személyzeti szabályzat 73. cikke nem azért releváns annak megállapítása szempontjából, hogy a tisztviselő testvérei a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek-e, vagy sem, mert általában véve kapcsolatot fejez ki a tisztviselő és családja között, hanem azért, mert a tisztviselő halála esetén a tisztviselő bizonyos konkrét családtagjaira vonatkozhat. A Bizottság álláspontja szerint, mivel az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére keresete alátámasztása érdekében az elhunyt tisztviselő halálából eredő nem vagyoni kárra hivatkozik, a személyzeti szabályzat 73. cikke az egyetlen releváns rendelkezés annak megállapítására, hogy ők a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek-e, vagy sem. Márpedig az említett cikk értelmében nem azok.
- 37 Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano úgy véli, hogy az első jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– *A Bíróság álláspontja*

- 38 Az EUMSZ 270. cikk alapján a Bíróság a személyzeti szabályzatban és az Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételekben megállapított keretek között és feltételek mellett hatáskörrel rendelkezik az Unió és alkalmazottai között felmerülő minden vitás ügyre. Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének, valamint az Európai Unió Bírósága alapokmányának 50a. és 56. cikkének megfelelően e hatáskör első fokon a Törvényszéket, a fellebbezési szakaszban pedig a Bíróságot illeti meg.
- 39 Az EUMSZ 270. cikk tehát a közzolgálati jogviták tekintetében olyan jogorvoslatot hoz létre, amely különbözik az olyan általános jogorvoslatoktól, mint az EUMSZ 263. cikkben szabályozott megsemmisítés iránti kereset, valamint az EUMSZ 268. cikkben és az EUMSZ 340. cikk második és harmadik bekezdésében szabályozott kártérítési kereset.
- 40 Azon uniós bíróság hatáskörének meghatározásához, amelyhez az EUMSZ 270. cikk alapján fordultak, e cikk rendelkezésein túlmenően figyelembe kell venni a személyzeti szabályzat rendelkezéseit, tekintettel az említett cikkben szereplő, személyzeti szabályzatra való hivatkozásra, különösen a személyzeti szabályzatnak az EUMSZ 270. cikket végrehajtó 90. és 91. cikkét (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezek a rendelkezések mind a tárgyi, mind a személyi hatály tekintetében meghatározzák az említett hatáskört.

- 41 Az uniós bíróságok EUMSZ 270. cikk szerinti hatáskörét illetően meg kell jegyezni, hogy a személyzeti szabályzat az uniós intézmények és azok tisztviselői közötti jogviszonyokat hivatott szabályozni egy sor kölcsönös jogosultság és kötelezettség meghatározása révén (2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A személyzeti szabályzat szabályozza tehát a tisztviselőknek az uniós intézményeknél történő alkalmazásának feltételeit. Következésképpen az EUMSZ 270. cikke az uniós bíróságoknak anyagi jogi hatáskört biztosít az ilyen személyek és az uniós intézmények közötti munkaviszonyból eredő jogviták elbírálására.
- 42 Mivel a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése által végrehajtott EUMSZ 270. cikk értelmében a Bíróság az Unió és a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek között felmerülő „minden vitás ügyben” hatáskörrel rendelkezik, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a tisztviselő és az őt alkalmazó intézmény közötti bármely jogvita, amennyiben e jogvita e tisztviselő és ezen intézmény közötti munkaviszonyból ered, még ha kártérítési keresetről van is szó, e rendelkezések hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i OH [Bírósági eljárás alóli mentesség] ítélet, C-758/19, EU:C:2021:603, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 Így az uniós bíróságoknak az EUMSZ 270. cikk szerinti *ratione materiae* hatásköre a szóban forgó jogvita eredetéből, nem pedig magát a kártérítéshez való jogot esetlegesen megalapozó – a jelen ítélet 41. pontjában meghatározott – jogalapról fakad (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 50. pont).
- 44 Ami az uniós bíróságoknak az EUMSZ 270. cikke szerinti *ratione personae* hatáskörét illeti, az csak az egyéni jogvitákra vonatkozik. A személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke ugyanis olyan eljárást vezet be, amelyet kizárólag egyéni jogvitákra hoztak létre (lásd ebben az értelemben: 1974. október 8-i Union syndicale – Service public européen és társai kontra Tanács ítélet, 175/73, EU:C:1974:95, 19. pont).
- 45 Ezen túlmenően a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az Unió és „[a] személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” között keletkező minden olyan jogvita tekintetében, amely az adott személyt a személyzeti szabályzat 90. cikk (2) bekezdésének értelmében hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozik. Ez utóbbi rendelkezésnek megfelelően „[a] személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” panaszt nyújthat be a kinevezésre jogosult hatósághoz az őt hátrányosan érintő intézkedés ellen.
- 46 E rendelkezések alapján, amelyek általánosságban a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személyre utalnak, nem tehető különbség aszerint, hogy a tisztviselő vagy a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely más személy nyújtotta-e be a keresetet (2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 33. pont). Az említett rendelkezések értelmében tehát az EUMSZ 270. cikk szerinti uniós bíróságok *ratione personae* hatásköre nem korlátozódik kizárólag a tisztviselők által benyújtott keresetekre, hanem kiterjed a személyzeti szabályzatban említett bármely más személy által benyújtott keresetekre is.

- 47 A személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozónak” minősülő, a tisztviselőtől eltérő személyek meghatározásához fontos emlékeztetni arra, hogy a személyzeti szabályzat – amint az a jelen ítélet 41. pontjából kitűnik – az uniós intézmények és azok tisztviselői közötti jogviszonyokat hivatott szabályozni.
- 48 E cél elérése érdekében a személyzeti szabályzat nemcsak egy sor kölcsönös jogot és kötelezettséget állapít meg ezen intézmények és tisztviselőik között, hanem a tisztviselők családjának egyes tagjait is jogokkal és kedvezményekkel ruházza fel.
- 49 Így a személyzeti szabályzat 73. cikke bizonyos feltételek mellett a tisztviselő halála esetén ellátásokra való jogosultságot biztosít a túlélő házastárs, a gyermekek, egyéb leszármazottak és/vagy a tisztviselő felmenő ági rokonai részére.
- 50 A személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikke lehetővé teszi továbbá, hogy a tisztviselő súlyos betegségben vagy fogyatékosságban szenvedő házastársa, felmenő ági rokona, lemenő ági rokona, testvére e tisztviselő általi gondozásban részesüljön, amennyiben e gondozás céljából a tisztviselő él a személyes okokkal indokolt szabadság, családi okokkal indokolt szabadság vagy részmunkaidős munkavégzés kérelmezésére vonatkozó jogával. Így ezek a rendelkezések, amelyek célja, hogy lehetővé tegyék a tisztviselő számára a szakmai és a magánélet bizonyos követelményeinek összehangolását, előnyt jelentenek a tisztviselő bizonyos, nehéz helyzetben lévő családtagjai számára, mivel a tisztviselő részére időt biztosítanak arra, hogy gondozza őket.
- 51 E jogoknak és kedvezményeknek a tisztviselő ezen meghatározott családtagjai számára történő biztosítása az e személyek és a tisztviselő közötti szoros családi kötelékek, valamint e családi kötelékeknek a tisztviselő munkavégzési körülményeire gyakorolt lehetséges befolyásának elismerését jelenti.
- 52 Az a tény, hogy a személyzeti szabályzat ilyen módon figyelembe veszi a tisztviselő ezen családtagjait, azt jelenti, hogy e személyek a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartoznak”, függetlenül attól, hogy a jelen ügyben a felperes ténylegesen élvez-e a személyzeti szabályzat által biztosított olyan jogot vagy előnyt, mint amilyeneket a jelen ítélet 49. és 50. pontja említ. Az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése alapján az uniós bíróságok *ratione personae* hatáskörének meghatározása független attól a kérdéstől, hogy a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó, a bíróságokhoz keresetet benyújtó személynek ténylegesen biztosítanak-e jogot vagy kedvezményt. Egy ettől eltérő megoldás esetén az említett bíróságok elé terjesztett kereset elbírálására való ilyen hatáskör megállapítása céljából szükség lenne e kereset megalapozottságának előzetes megvizsgálására (2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 35. pont).
- 53 Annak megállapítását, hogy a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkében említett tisztviselő családtagjai a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek, nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy ez utóbbi rendelkezés előírja, hogy a jogvitának a személyzeti szabályzat 90. cikkének (2) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyt hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére kell vonatkoznia. A személyzeti szabályzat 90. cikke ugyanis egy, a keresetindítást megelőző kötelező eljárást ír elő, így az EUMSZ 270. cikk szerinti fellebbezést csak azt követően lehet benyújtani, hogy a kérelmező által benyújtott panaszt a kinevezésre jogosult hatóság a kérelmet elutasító, kifejezett vagy hallgatólagos határozatát követően elutasította. Az EUMSZ 270. cikk alapján benyújtott megsemmisítés vagy kártérítés iránti kereset tehát csak

akkor fogadható el, ha a közigazgatási panaszt elutasító kifejezett vagy hallgatólagos határozat született, amely a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyt hátrányosan érintő intézkedés. Márpedig semmi sem mond ellent annak, hogy a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkében meghatározott tisztviselő családtagja legyen a címzettje a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkének megfelelően az őt hátrányosan érintő eredeti határozattal kapcsolatos panaszt elutasító határozatnak.

- 54 Egyébiránt – a Bizottság állításával ellentétben – annak értékelése, hogy az EUMSZ 270. cikk alapján megkeresett uniós bíróságok *ratione personae* joghatósága a személyzeti szabályzat – a tisztviselő egyes családtagjai számára előnyöket biztosító – 40., 42b. és 55a. cikkén alapulhat, nem a felperes és az általa megtámadott aktus közötti kapcsolat diszkrecionális mérlegelésen alapul. Valóban helytelen azt feltételezni, hogy abban az esetben, ha a személyzeti szabályzat tartalmaz rendelkezést, akármilyen is legyen az, a felperes mindig a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személynek tekinthető, függetlenül attól, hogy az általa megtámadott aktus és a személyzeti szabályzatban előírt kötelezettségek között milyen kapcsolat áll fenn. Az EUMSZ 270. cikk szerinti kereset csak akkor fogadható el egyrészt, ha a felperes a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozik, és vitat valamely, a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke szerinti közigazgatási panaszt elutasító határozatot, valamint ha a jogvita a tisztviselő vagy egyéb alkalmazott és az Unió valamely intézménye vagy szerve közötti munkaviszonyból ered.
- 55 Így a tisztviselőnek a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkében említett családtagjai olyan személyek, akik, bár nem tisztviselők, az e tisztviselővel fennálló családi kötelékeik miatt a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartoznak, és akik ezért kártérítési keresetet indíthatnak, ha a jogvita a jelen ítélet előző pontjában említett munkaviszonyból ered (2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 42. pont).
- 56 Következésképpen a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 48–64. pontjában lényegében úgy vélte, hogy a személyzeti szabályzat 40., 42b. és 55a. cikkének tartalmára tekintettel, amely a tisztviselő és testvérei közötti kapcsolatok elismerését jelenti, az utóbbiak a 91. cikk (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek.
- 57 A fenti indokok összességére tekintettel a fellebbezés első jogalapjának első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az első jogalap második részéről

– A felek érvei

- 58 A Bizottság lényegében úgy véli, hogy ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy az elhunyt tisztviselő testvérei a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személyek, akkor is figyelembe kellene vennie, hogy a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 31–35. pontjából az következik, hogy valamely tisztviselő halála esetén a halálesetből eredő kártérítési kereset benyújtása szempontjából a személyzeti szabályzat hatálya alá csak a személyzeti szabályzat 73. cikkében kifejezetten megnevezett személyek tartoznak.

- 59 Következésképpen a megtámadott ítélet 134. és 135. pontjában a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elismerte az elhunyt tisztviselő bátyjának és nővérének az EUMSZ 270. cikk alapján a személyzeti szabályzat 73. cikkétől eltérő rendelkezésén alapuló, nem vagyoni kár megtérítésére irányuló kártérítési igényét, és amikor megállapította, hogy a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 33. és 34. cikkében szereplő hivatkozás nem volt megfelelő, és azt hatályon kívül kell helyezni.
- 60 Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano ügy véli, hogy az első jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– A Bíróság álláspontja

- 61 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 33–35. pontjában a Bíróság elismerte a Közzolgálati Törvényszék *ratione personae* hatáskörét az elhunyt tisztviselő apja által a saját nevében és az elhunyt tisztviselő gyermekei nevében benyújtott kártérítési kereset elbírálására. A Bíróság e tekintetben megjegyezte, hogy e személyekre a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontja vonatkozik, mivel e rendelkezés kifejezetten a tisztviselő gyermekeit és felmenő ági rokonait tekinti olyan személyeknek, akik a tisztviselő halála esetén jogosultak az e rendelkezésben előírt ellátásokra. Amint azonban a jelen ítélet 52. pontjából kitűnik, a Bíróság azt is leszögezte, hogy a Törvényszék *ratione personae* hatáskörének megállapítása érdekében nem lehet figyelembe venni azt a kérdést, hogy az említett személyek ténylegesen jogosultak-e a személyzeti szabályzat által biztosított ellátásokra, mivel ha ez nem így lenne, akkor e hatáskör megállapításához először a Törvényszékhez benyújtott kereset érdemi vizsgálatára lenne szükség.
- 62 A Bizottság állításával ellentétben a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 33. és 34. pontjából nem következik, hogy a tisztviselő halálát követően a tisztviselőkön kívül csak a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában említett személyek indíthatnak kártérítési keresetet az EUMSZ 270. cikk alapján. Ugyanis az utóbbi rendelkezésben a tisztviselő házastársának, leszármazottainak és felmenő ági rokonainak olyan személyként való megjelölése, akik a tisztviselő halála esetén ellátásra jogosultak lehetnek, csak egy azon esetek közül, amelyekben a tisztviselőkön kívüli személyek a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése értelmében a személyzeti szabályzat valamely rendelkezése hatálya alá tartoznak, és így kártérítési keresetet nyújthatnak be az EUMSZ 270. cikk alapján. A személyzeti szabályzat említett 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában – amely rendelkezés a tisztviselő halála esetén bizonyos pénzügyi ellátások meghatározott személyeknek történő, átalányösszegű kifizetéséről rendelkezik – szereplő megjelölés nem határozza meg tehát a személyzeti szabályzatban említett azon személyek körét, akik az EUMSZ 270. cikk alapján keresetet nyújthatnak be az említett ellátásoktól eltérő, a tisztviselő halálából eredő kár miatti kártérítés megfizetése iránt.
- 63 Következésképpen a Törvényszék a megtámadott ítélet 134. és 135. pontjában az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére által a Bizottsághoz benyújtott kártérítési kérelmek érdemi értékelése során nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a 2015. szeptember 10-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588) 33. és 34. pontja a *ratione personae* hatáskörrel rendelkező bíróság meghatározására vonatkozott, ezért az e pontokra való hivatkozás nem volt helyénvaló, és figyelmen kívül kell hagyni.
- 64 A fellebbezés első jogalapjának második részét ezért mint megalapozatlant el kell utasítani, és következésképpen ezt a jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

- 65 A második, másodlagosan előterjesztett jogalapjával a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék nem teljesítette indokolási kötelezettségét.
- 66 Egyrészt a megtámadott ítélet 154–168., 171., 172. és 181. pontjában a Törvényszék a Bizottság szerint nem indokolta a Bizottság magatartása és az elhunyt tisztviselő testvérének okozott nem vagyoni kár közötti okozati összefüggés fennállását. A megtámadott ítélet 155. és 161. pontjában szereplő indokolás, amely szerint a Bizottság nem vitatta ezen okozati összefüggés fennállását, és ez az okozati összefüggés levezethető a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletből (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), nem releváns, mivel téves.
- 67 Másrészt a Törvényszék érvelése a Bizottság szerint ellentmondásos, mivel a megtámadott ítélet 161. és 162. pontjában azt állapította meg, hogy kötve van a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítélethez (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), amely megállapítja a Bizottság felelősségét a szóban forgó tisztviselő haláláért, míg a megtámadott ítélet 166. pontjában kizárta, hogy e felelősség megállapítása a jelen ügyben releváns lehet. Ezért a Törvényszék a megtámadott ítélet 172. és 181. pontjában nem vonhatta le azt a következtetést, hogy a Bizottság felelős az elhunyt tisztviselő testvérek által elszenvedett nem vagyoni kárért.
- 68 Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano úgy véli, hogy a fellebbezés második jogalapja megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

- 69 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az az EUMSZ 296. cikk második bekezdésében és az Európai Unió Bírósága alapokmányának 36. cikkében előírt indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelyet külön kell választani az indokolás megalapozottságától (lásd ebben az értelemben: 2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 79. pont).
- 70 Így, szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, ez a kötelezettség azt írja elő számára, hogy világosan és egyértelműen ismertesse az általa követett érvelést, oly módon, hogy az érdekelt megismerhessék az általa hozott határozat indokait, a Bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét (lásd ebben az értelemben: 2017. július 26-i Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen kontra EUIPO ítélet, C-471/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:602, 28. pont; 2020. november 25-i Bizottság kontra GEA Group ítélet, C-823/18 P, EU:C:2020:955, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 71 A jelen ügyben a Törvényszék a megtámadott ítélet 153–155. pontjában megállapította, hogy a 2011. május 12-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (F-50/09, EU:F:2011:55) 182–190. pontjában a Közzolgálati Törvényszék megállapította, hogy okozati összefüggés áll fenn a Bizottság által a szóban forgó tisztviselő védelmére vonatkozó kötelezettségének jogellenes elmulasztása és a tisztviselő meggyilkolása között, és hogy ez az értékelés végleges, mivel a Bizottság nem nyújtott be fellebbezést az ítélet ellen. Emlékeztetett továbbá arra, hogy a 2017.

december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletben (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) megállapította, hogy a Bizottság nem vitatta a Közzolgálati Törvényszék említett értékelését.

- 72 Ezenkívül a Törvényszék a megtámadott ítélet 156–161. pontjában többek között kifejtette, hogy a 2011. május 12-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélethez (F-50/09, EU:F:2011:55), valamint a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítélethez (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) vezető eljárásban lefolytatott, a feltételek és a megfelelő okozati összefüggés egyenértékűségének elméletéről szóló vitára kizárólag annak meghatározása céljából került sor, hogy a Bizottság felelősnek nyilvánítható-e a szóban forgó tisztviselő haláláért.
- 73 A megtámadott ítélet 162–166. pontjában a Törvényszék lényegében azt állapította meg, hogy a Bizottság által elkövetett kötelezettségszegés és az Alessandro Missir meggyilkolása közötti okozati összefüggés uniós bíróság általi végleges megállapítása a jelen ügyben teljes mértékben alkalmazható. Különösen úgy vélte, hogy az, hogy az elsőfokú eljárás felperesei nem az elhunyt tisztviselő gyermekei vagy szülei, hanem az elhunyt tisztviselő testvérei voltak, irreleváns, mivel a személyzeti szabályzat 73. cikke az ítélkezési gyakorlat szerinti értelmezésének megfelelően valósít meg lényeges, a testvérek kártérítésének lehetőségét kizáró korlátozást, és a tagállamok közös általános elveiből az következik, hogy a testvérek adott esetben jogosultak a testvérük elvesztése miatt nem vagyoni kártérítést igényelni. Ezen túlmenően megállapította, hogy az a körülmény, hogy a testvérek nem vagyoni kára magának a tisztviselőnek a közvetlen kárához képest áttételes vagy közvetett kárnak minősül, nem zárja ki, hogy e nem vagyoni kár a tagállamok közös általános elvei szerint megtéríthetőnek minősüljön.
- 74 Végül a megtámadott ítélet 167–169. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a felperesek az elsőfokú eljárásban a testvérük halála miatt őket ért nem vagyoni kár tényleges jellegének és nagyságának megállapítására irányuló különös megfontolásokat terjesztettek elő, és e haláleset különösen drámai körülményeire, a családnak a gyermekek jövőjével kapcsolatos nagymértékű aggodalmára, valamint a testvérük elvesztéséből eredő méltánytalan fájdalomra hivatkoztak. A Törvényszék elismerte, hogy e tények az elhunyt tisztviselő testvérei részére valóban szokatlan mértékű lelki szenvedést okoztak, de ezen túlmenően nem szolgáltatott bizonyítékot e tisztviselő és a testvérei közötti olyan érzelmi kapcsolat tényleges fennállására, amely meghaladja az önálló életet élő felnőtt testvérek közötti szokásos érzelmi viszonyt.
- 75 A fenti körülményekre tekintettel ki kell mondani, hogy a Törvényszék megfelelően megindokolta azon megállapítását, hogy okozati összefüggés áll fenn a Bizottság által az elhunyt tisztviselő védelmére vonatkozó kötelezettségének megsértése és a testvéreket a tisztviselő meggyilkolása miatt ért nem vagyoni kár között. A megtámadott ítélet 153–169. pontja kellően világosan és egyértelműen kifejti a Törvényszék által követett érvelést, és többek között lehetővé teszi a Bizottság számára azt, hogy megismerje a meghozott döntés indokait, valamint a Bíróság számára azt, hogy felülvizsgálati hatáskörét gyakorolja.
- 76 Ez utóbbi értékelést nem vonja kétségbe a Bizottság azon érvelése, hogy először is a megtámadott ítélethez vezető eljárásban vitatta a magatartása, és az elhunyt tisztviselő bátyját és nővérét ért nem vagyoni kár közötti okozati összefüggés fennállását, másodszor hogy nem fellebbezhetett a 2011. május 12-i Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélettel (F-50/09, EU:F:2011:55) szemben, mivel nem lett pervesztes, és ezért a fellebbezés ezen elmulasztásából nem lehetett arra következtetni, hogy nem vitatta az említett ítéletben foglalt értékeléseket, harmadszor pedig hogy a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítéletből (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) nem mentesíthette a Törvényszéket az annak

megállapítására vonatkozó kötelezettség alól, hogy milyen okok alapján áll fenn okozati összefüggés a Bizottság magatartása és az elhunyt tisztviselő testvére által hivatkozott nem vagyoni kár között.

- 77 A Bizottság ezen érveivel ugyanis a Törvényszéknek ezen okozati összefüggés fennállására vonatkozó értékelésének megalapozottságát vitatja, és nem azt kifogásolja, hogy a Törvényszék nem fejtette ki világosan és egyértelműen érvelését a megtámadott ítéletben. Márpedig, ahogyan az a jelen ítélet 69. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, az indoklási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabály, amelyet külön kell választani az indoklás megalapozottságának kérdésétől.
- 78 Egyébiránt a Bizottság azon érvelése, hogy a megtámadott ítélet 161. és 162. pontjában szereplő indoklás ellentmondásban áll a 166. pontjában szereplő indoklással, nem kérdőjelezheti meg azon értékelést, amely szerint a megtámadott ítélet megfelelően indokolt. A Törvényszék ugyanis – anélkül, hogy ellentmondásba került volna önmagával – megállapította egyrészt, hogy a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) releváns volt a Bizottság vétkes magatartása és a szóban forgó tisztviselő megölése közötti okozati összefüggés megállapítása szempontjából, másrészt pedig a 2017. december 7-i Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874) nem kérdőjelezte meg azt a megfontolást, hogy a tisztviselő testvéreinek a tisztviselő halála miatt elszenvedett nem vagyoni kára a tagállamok közös általános elvei szerint megtéríthetőnek minősül, mivel az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék nem foglalkozott az elhunyt tisztviselő bátyja és nővére által elszenvedett nem vagyoni kár megtérítésének kérdésével.
- 79 Ebből következik, hogy a fellebbezés második jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani, és következésképpen a fellebbezést egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 80 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.
- 81 E szabályzat 138. cikke, amelyet e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, az (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.
- 82 Mivel Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano kérte a Bizottság kötelezését a költségek viselésére, és mivel a Bizottság pervesztes lett, a Bizottságot kell kötelezni a saját költségein felül a Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano részéről felmerült költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezi a saját költségein felül a Stefano Missir Mamachi di Lusignano és Maria Letizia Missir Mamachi di Lusignano részéről felmerült költségek viselésére.

Aláírások